

MERITIUS®

ADVOCATEN - AVOCATS

Verdienstelijk in recht

© Copyright MERITIUS® Gent

In dit nummer

Wat is een private stichting en waarom is ze interessant ? 1**Een heel aparte structuur 1****Met een "zwevend vermogen" 2****En een "moreel testament" 2****¿ Cuánto cuesta ? Qua fiscaliteit en qua boekhouding ? 2****En wat wanneer de stichter komt te overlijden ? 3****Verankering van vermogen en geen familiaal gekibbel ! 3****Diverse andere toepassingen mogelijk 3****Het "elastiekbeding" voor de twijfelaars 4****Fabiola is ongetwijfeld een vooruitziende mater familias 4****De private stichting ... Koningin Fabiola achterna ?**

Luc STOLLE

Dat wijlen Koning Boudewijn een stichting van openbaar nut heeft die zijn naam draagt, dat weet iedereen. Maar dat ook zijn hoogbejaarde weduwe de private stichting had ontdekt als een vehikel om haar nalatenschap te regelen,

dat was nieuw.

Wat is nu zo'n private stichting ? Waarom is ze interessant om te hebben ? In deze nieuwsbrief pogen we om deze beide vragen kort te beantwoorden.

Wat is een private stichting en waarom is ze interessant ?

Hoewel de private stichting pas in 2002 in de Belgische wetgeving is geïntroduceerd, moeten we de toepasselijke regels zoeken in de VZW-wet van 1921. We lezen er dat "een stichting wordt opgericht door een rechtshandeling van één of meer natuurlijke personen of rechtspersonen waarbij een vermogen wordt aangewend ter verwezenlijking van een bepaald belangeloos doel". "Bovendien mag de stichting," zo gaat de tekst verder, "geen stoffelijk voordeel verschaffen aan de stichters, de bestuurders, of enig ander persoon, behalve, in dit laatste geval, indien dit kadert in de verwezenlijking van het belangeloos doel".

Dat de Koning Boudewijn Stichting belangeloze doelstellingen nastreeft, zal niemand in twijfel trekken, maar de reden waarom zijn weduwe

de erfgoederen in haar eigen stichting inbracht, ligt minder voor de hand.

Ondanks de commotie in de pers, zal menig verder denkende Belg zich de vraag hebben gesteld waarom de Koningin een belangrijk deel van haar vermogen zou inbrengen in een stichting wetende dat zij daardoor de eigendom over dit vermogen verliest en dat de opgerichte stichting geen stoffelijk voordeel aan haarzelf, de door haar aangeduide bestuurders of enige andere persoon mag verschaffen.

Eerlijkheid en volledigheid gebiedt ons trouwens hierbij te vermelden dat de "jonge" stichting van Hare Majesteit binnen het jaar werd ontbonden en dat de activa werden ingebracht in een stichting van openbaar nut, nl. de Fondation Astrida.

Een heel aparte structuur ...

Een eerste kenmerk van de stichting is dat zij geen aandeelhouders (zoals een vennootschap) heeft. De waarde van haar vermogen vertaalt zich dus niet in het vermogen van de aandeelhouders. Evenmin is er sprake van leden zoals dat in een VZW het geval is. Een stichting heeft dan ook geen aandeelhouders- of ledenvergadering die de jaarrekening goedkeurt, de statuten wijzigt, de bestuurders benoemt en afzet, hen kwijting verleent e.d.m.

De stichting wordt enkel en alleen beheerd door een raad van bestuur die bestaat uit minstens

drie bestuurders. Hun benoeming, afzetting en vervanging wordt, zoals vele andere zaken, in de statuten geregeld. Dit impliceert dat de stichter zichzelf niet alleen als bestuurder-voortelven kan benoemen, maar dat hij/zij tevens kan aanduiden wie de andere bestuurders zijn en volgens welke regels ze worden ontslagen en vervangen. De stichter kan zelfs vastleggen wie diezelfde beslissingen kan nemen wanneer hij/zij is overleden of in de psychologische of fysieke onmogelijkheid is deze beslissingen te nemen.

MERITIUS
ADVOCATEN - AVOCATS

Het is dan ook niet overdreven te stellen dat de statuten van de private stichting de vorm kunnen aannemen van een “moreel testament” m.b.t. het daarin ingebrachte vermogen. Meer nog, het is opvallend dat de structuur van de stichting precies de handhaving en de uitvoering van dit “moreel testament” garanderen.

...met een “zwevend vermogen” ...

Dit betekent dat het vermogen van de stichting een zowat “zwevend vermogen” is dat, los van enig eigenaarschap (aandeelhouders) en los van enige inmenging, wordt bestuurd door de stichter(s) en/of de door hem/haar/hen aangeduide bestuurders.

Dit betekent ook dat de stichter(s) nog een stevige zeggenschap heeft/hebben over het vermogen dat hij/zij in de stichting heeft/hebben ingebracht. Indien de regels voor het beheer van dit vermogen bovendien worden vastgelegd in de statuten van de stichting, kan/kunnen de stichter(s) er zelfs voor zorgen dat de raad van be-

stuur zijn/haar/hun aangeduide visie getrouw moet volgen, ook na zijn/haar/hun overlijden. De bestuurders van de stichting zijn er immers toe gehouden de statutaire regels minutieus na te leven.

Verder kunnen de statuten trouwens ook regels vastleggen met betrekking tot statutenwijzigingen en de aanwending en de bestemming van het vermogen in geval van ontbinding, dit laatste evenwel met de wetenschap dat, in geval van ontbinding, het liquidatiesaldo steeds moet worden overgemaakt aan een organisatie met een (gelijkaardig) ideëel doel.

...en een “moreel testament”

Het is dan ook niet overdreven te stellen dat de statuten van de private stichting de vorm kunnen aannemen van een “moreel testament” m.b.t. het daarin ingebrachte vermogen. Meer nog, het is opvallend dat de structuur van de stichting precies de handhaving en de uitvoering van dit “moreel testament” garandeert. De wetgever ging

zelfs zover dat hij de rechtbank van eerste aanleg van de zetel van de stichting de wettelijke bevoegdheden heeft verleend om “toezicht” te houden op de naleving van de statuten en om, indien dat nodig zou zijn, in te grijpen en bijvoorbeeld ongehoorzame bestuurders te ontslaan en te vervangen.

¿ Cuanto cuesta ? Qua fiscaliteit en qua boekhouding ?

Een private stichting moet worden opgericht bij authentieke akte: de stichter(s) moet(en) dus bij de notaris langsgaan om de oprichting en de overdracht van de vermogensbestanddelen vast te laten stellen.

Maar welke registratierechten moeten er worden betaald ? Het antwoord op deze vraag vinden we in art. 140 W.Reg. dat de rechten vaststelt voor schenkingen en zgn. “inbrengen om niet” (inbrengen zonder uitgifte van aandelen).

Overeenkomstig art. 140, 2° W.Reg. (Vlaamse versie) is het tarief voor de schenkingen en inbrengen om niet aan o.m. private stichtingen vastgesteld op 7 %: dit betekent dat de schenking die geacht wordt plaats te vinden bij de overdracht van het doelvermogen n.a.v. de oprichting van een private stichting, onderworpen is aan een registratierecht van 7 %. Het maakt hier niet uit of het om de overdracht van roerende dan wel onroerende goederen gaat. Het is immers de akte van oprichting die moet worden geregistreerd. Er zal geen registratierecht worden geheven op schenkingen die plaats vinden na de oprichting, gedaan bij wijze van hand- of

bankgift, wanneer geen enkel stuk ter registratie wordt aangeboden waaruit deze gift blijkt.

De bestemming van het vermogen na de ontbinding van de private stichting door toebedeling ervan aan een vereniging of stichting met een gelijkaardig ideëel oogmerk, kan overeenkomstig art. 140, 3° W.Reg. (Vlaamse versie) dan weer geschieden tegen een vast recht van 100 euro.

Daar de private stichting een rechtspersoon is, is zij tijdens haar bestaan in principe onderworpen aan de zgn. rechtspersonenbelasting. In uitzonderlijke gevallen zal evenwel de vennootschapsbelasting moeten worden toegepast. Deze problematiek kennen we ook in de VZW's.

Stichtingen moeten ook een boekhouding voeren. Afhankelijk van het aantal personeelsleden, hun ontvangsten en hun balanstotaal, zijn er drie categorieën van stichtingen te onderscheiden: voor elk van deze categorieën bestaan er andere regels, gaande van een vereenvoudigde kasboekhouding tot de complexere vennootschapsboekhouding.

Gelijkaardige regels gelden voor de neerlegging van de jaarrekening.

Doordat een private stichting zich niet vertaalt in het vermogen van een natuurlijk persoon (bijv. via aandeelhouderschap) zal haar vermogen ook nooit het voorwerp kunnen uitmaken van vererving bij het overlijden van enig natuurlijke persoon.

En wat wanneer de stichter komt te overlijden ?

Nu zult u zich ook nog afvragen waarom Koningin Fabiola haar vermogen "om successierechten" inbracht in een private stichting ? Wel, het antwoord is heel eenvoudig: doordat een private stichting zich niet vertaalt in het vermogen van een natuurlijk persoon (bijv. via aandeelhouderschap) zal haar vermogen ook nooit het voorwerp kunnen uitmaken van vererving bij het overlijden van enig natuurlijke persoon. Door de oprichting van de stichting heeft/hebben de stichter(s) immers, voorafgaand aan zijn/haar/hun overlijden, de eigendomsrechten m.b.t. zijn/haar/hun vermogen overgedragen aan de stichting zonder daar ook maar iets voor terug te krijgen.

Om dit "zwevend vermogen" toch enigszins te belasten, heeft de wetgever VZW's en stichtingen onderworpen aan de zgn. jaarlijkse taks tot

vergoeding van de successierechten (art. 147 e.v. W.Succ.). Zodoende moeten de stichtingen waarvan het geheel van de bezittingen de waarde van 25.000 euro overschrijdt, een taks betalen die gelijk is aan 0,17 % op het geheel van haar bezittingen, dit ongeacht de plaats waar ze zich bevinden.

Uitgaande van de vaststelling dat een generatiewissel zich voordoet om de 30 jaar, betekent dit een totale belasting van ongeveer 5 %, hetgeen aanzienlijk minder is dan de tarieven die gelden voor successie tussen natuurlijke personen. Vooral voor gefortuneerde stervelingen is de besparing niet onaanzienlijk, want hun erfgenamen betalen in de rechte lijn tot 27 % ! Bij de vererving van een vermogen van een suikertante zoals Fabiola, zal de successiebelasting voor de neefjes en de nichtjes al snel oplopen tot 65 % !

Verankering van vermogen en geen familiaal gekibbel !

Zou Koningin Fabiola ook andere overwegingen hebben gemaakt bij de oprichting van haar private stichting ? Zou zij er aan gedacht hebben dat de stichting kon voorkomen dat haar nalatenschap het voorwerp zou worden van hoog oplopende discussies tussen de koninklijke familieleden ? Of dat zij daardoor kon voorkomen dat één van de erfgenamen de uitoverveerdheidtreiding

en de gedwongen verkoop zou kunnen vorderen ? In ieder geval heeft de inbreng in de private stichting tot gevolg dat de verkoop van de ingebrachte goederen een beslissing van de raad van bestuur vergt die in overeenstemming is met de statutaire voorschriften en dus het "moreel testament" van de stichter. Discussie tussen de erfgenamen kan er dus niet meer zijn.

Diverse andere toepassingen mogelijk ...

Uiteraard kan worden verder gebouwd op hetzelfde idee. De enige norm die men daarbij in het oog moet houden is het "belangeloos doel". Er is evenwel geen reden om aan te nemen dat deze term op restrictieve wijze moet worden geïnterpreteerd en dat bijvoorbeeld alleen zuiver ideële of filantropische doelstellingen kunnen worden aangenomen. Ook het behoud van bepaalde elementen van het patrimonium wordt geacht een belangeloos doel uit te maken.

Om die reden kan de stichting ook aangewend worden voor het beheer van een kunstcollectie (schilderijen, beeldhouwwerken, ...), de instandhouding van een onroerend goed (bijv. een appartement aan zee), enz.

Voor het verzekeren van de continuïteit van een familieonderneming wordt vaak gebruik gemaakt van een private stichting die "tussenkamt" bij de

certificering van effecten. In voorkomend geval verkrijgt de stichting niet de eigendom van de aandelen, maar is haar bezit van de aandelen beperkt tot het beheer ervan: de private stichting zal bijvoorbeeld met de aandelen kunnen stemmen op de algemene vergadering. De economische eigendom van de aandelen blijft bij de aandeelhouders, die alle opbrengsten ervan blijven genieten: bij de uitkering van dividenden (gestemd door de private stichting) zullen de gelden aan hen toekomen; dit is ook het geval met de verkoopprijs in geval van overdracht van de aandelen. In een volgende nieuwsbrief zullen we het in het bijzonder hebben over de certificatie van aandelen door tussenkomst van de private stichting. We behandelen dan zowel de juridische als de fiscale aspecten van de certificering.

De statuten kunnen voorzien dat, wanneer het belangeloos doel van de stichting op het einde van haar bestaan is verwezenlijkt, de stichter of zijn rechthebbenden een bedrag gelijk aan de waarde van de ingebrachte goederen of de goederen zelf kunnen terugnemen.

Het "elastiekbeding" voor de twijfelaars

De praktijk wijst uit dat velen terughoudend zijn om het eigendomsrecht van hun vermogen af te staan aan een private stichting.

Daarbij moet men zich evenwel de vraag stellen wat het uitmaakt om ofwel rechtstreeks eigenaar te zijn, ofwel de volledige zeggenschap te hebben over een vehikel dat rechtstreeks eigenaar is?

Zij die deze afstand in de tijd willen beperken en enkel één of meerdere verervingen willen overbruggen (bijv. een periode van 30-40 jaar) kunnen, mits de nodige "fiscale voorzichtigheid" aan

de dag te leggen, bekomen dat de aan de stichting overgedragen goederen later opnieuw bij hun rechtverkrigenden (erfgenamen) terecht komen. De statuten kunnen nl. bepalen dat, mits het belangeloos doel van de stichting op het einde van haar bestaan is verwezenlijkt, de stichter of zijn rechthebbenden een bedrag gelijk aan de waarde van de ingebrachte goederen of de goederen zelf kunnen terugnemen. In de praktijk noemt men dergelijk beding vaak een "elastiekbeding"

Fabiola is ongetwijfeld een vooruitziende *mater familias*

Gek is (was) het idee van Koningin Fabiola dus niet. Zoals hierboven is gebleken zal de stichter, door goed overwogen statuten te redigeren, ervoor kunnen zorgen dat zijn familie, zonder al te veel successierechten te betalen, een duidelijk omschreven genot zal hebben over welbepaalde bestanddelen van zijn/haar nalatenschap en dat zonder dat enig familielid de gedwongen verkoop van deze vermogensbestanddelen kan uitlokken. De stichter kan de regels omtrent het gebruik van het vermogen minutieus omschrijven in de statuten, waarbij bijvoorbeeld het gebruik van de villa-in-de-zon kan vergeleken worden met een

familiale "timesharing". Hetzelfde geldt overigens voor kunstwerken, juwelen en andere familieschatten.

Jawel, van gekroonde hoofden kan men soms iets leren ... En als zij gebruik maken van de Belgische wet om wel overwogen resultaten te bereiken, waarom zou u daar niet eens over nadenken ?

Onze kantoren

MERITIUS® GENT

Martelaarslaan 402 - 9000 Gent
Tel. +32 (0)9 269 70 70 - Fax +32 (0)9 269 70 71
info.gent@meritius.be

MERITIUS® BRUXELLES

Georges Henrilaan 431 - 1200 Bruxelles
Tel. +32 (0)2 735 91 56 - Fax +32 (0)2 734 35 00
info.brussels@meritius.be

MERITIUS® MONS

Rue Ste Gertrude 1 - 7070 Le Roeulx
Tel. +32 (0)64 66 50 12 - Fax +32 (0)64 67 60 93
info.mons@meritius.be

MERITIUS® NAMUR

Rue des Aubépines 44 - 5101 Namur (Erpent)
Tel. +32 (0)81 32 22 70 - Fax +32 (0)81 32 22 79
info.namur@meritius.be

MERITIUS® ANTWERPEN

Jules Moretuslei 374-376 - 2610 Antwerpen
Tel. +32 (0)3 825 55 00 - Fax +32 (0)3 825 56 00
info.antwerpen@meritius.be

Bezoek ook onze website: <http://www.meritius.be>

MERITIUS is a member of **CYRUS ROSS INTERNATIONAL EEIG**

With member offices in Austria, Belgium, Bulgaria, Denmark, Finland, France, Germany, Great Britain, Hungary, Ireland, Italy, Luxembourg, Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Spain, Sweden, Switzerland

www.cyrusross.com